

REDACȚIA

Nr. 1, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

în Austro-Ungaria:
un an 20 cor. pe 1/2
10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
în România și
străinătate pe an:
40 franci.

Inscripțiile nu se napotază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Serisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Care-i explicarea?

București, 5/17 Februarie.

De când există presa română, s-au scris articole atât de violente contra ardelenilor, cum sunt cele, cari de vre-o câteva săptămâni încoace, aproape zilnic le găsim în toate din capitala României și din celelalte capitale, cum i-se zice. Nu e vorba aci de așa zisele „jurnale independente“, ca „Adevărul“ și „Pilda“, la spatele cărora nu este decât măcar o grupare de oameni, ci vorba de organele de partid.

Nu de mult scrisese dlui Hașdeu, la presa ardelenilor, făcuseră adevărată masacra. Mai ales că savantul academician scria în „Epoca“, organ care în anii din urmă a făcut poate cel mai mare sgomot în jurul chestiei naționale „tradate“ de dl Sturdza.

Pentru noi, ardelenii emigrați, școala acestor rămâne cu atât mai sigmatică, cu cât organul naționalist din Sibiu n'a zis un singur cuvânt despre el. De ce?...

Vine acum și „Evenimentul“, organ care apare la Iași, și eată ce scrie numărul său de ieri:

„De un timp e nouă industrie foarte activă s'a introdus în țeara românească: industria naționalismului inventată de unii din ghe ghincolo, cari vin să ne dea lecții de românism.

Cu multe strălucite excepții această industrie de industriași se alcătuește de la un cap de spumă de ciment, cari prinși a trăi confortabil fără multă muncă fizică de cap, nu pot mult timp găsi teren de exploatare în Ardeal unde de la vreme începe a li se infunda cu negușoria de vorbe. Ei agită poporul, îl infieră și când cugetarea se transformă în acțiune, lasă binișor pe cei infierbentați să se descurce cum vor putea, din buclucul și unghurești, ear' mnealor lunecă încet și deal și se scoboară de preferință la București.

Aici fac pe martirii și pe exilații, și se al dăpă din ochi, devin imediat simbrăiați, mizeri, stipendiați, subvenționați etc.

Odată n'cașcaval, ridică imediat naționale de sus că nu poți să-l ajungi pe cel cu prăjina și încep din capul locului să iee pozițiuni.

Cea mai mare parte din acești paraziți niuiesc să se amestece în politica internă a țării și de predilecție îmbrățișează unism colectivista, călăuziți în această hotărâre tot de punctul de vedere comercial. Ei înțeleg pentru că colectivității continuă să se împănă cu titlul de liberali și să se martirizeze, pentru libertate luptă și ei; și al doilea, fiind că există oare care afecțiuni de năravuri între colectivități și emigranți martiri“.

Ear șirele aceste, ce credeți, la adresa cui se scriu?

La adresa dlui Aurel C. Popovici, în primul rând, ear în al doilea rând a celorlalți ardeleni din jurul „României Junce“.

Cine ar fi crezut vre-odată să ajungă lucrurile aci? Doar nu-i tocmai mult, de când toate organele

conservatoare îl proclamaseră pe dl A. C. Popovici „naționalist intransigent“, „cea mai caldă inimă românească“, „tinerul de valoare cărui i-se rezervă un mare viitor pe terenul național“, — și așa mai departe.

Acum eată-l însă „martir de carnavalesc“, care face „patriotism cu icre moi și șampanie frappé la Capșa“...

Ale tale, dintru ale tale, frate Popovici! Caci desigur, școala asta de a trata astfel pe ardeleni, tu ai inaugurat-o în presa română. Tu ai fost cel care trăgeai clopotele într'o dungă, precum-că Ardealul este tradat: Brote, Slavici și Albini i-au dat legați pe ardeleni d-lui Sturdza, ear acesta, la rândul său, i-a vindut lui Bánffy. Erau pline foile conservatoare cu amănunte înfiorătoare despre „trădarea mizerabilă“, ear dl Rațiu de la Sibiu a reproduș toate aceste fantezii de vre-o trei ori în organul său... Numai astfel se putea motiva pe d'oparte că Sturdza trebuie să plece de la cârma țării, ear pe de altă parte că dl Rațiu, cu prevederea-i ageră, a mântuit neamul românesc când a provocat criza, desbarându-se de „oamenii lui Sturdza“...

S'a întâmplat însă, într'aste, că prietenul A. C. Popovici, cu o pleiadă întreagă de tineri valoroși, să întemeieze un ziar naționalist, cărui pe lângă o bună redactare, să-i mai dea și un caracter de independență. A criticat astfel și acte de ale guvernului actual.

Atâta a trebuit: să nu fie d'o părere cu Pisani și Ranetti, cerberii naționalismului în presa română! Și se pomeni Dipsi al nostru că Pisani amenință să-l scuture de urechi, grecul Ranetti că-l dă afară din țeară, ear acum un „flu de răzeș“ dela „Evenimentul“ din Iași eată, îl face pur și simplu agent al liberalilor...

Îți place?!...

Dacă discuția asta ar fi numai de caracter personal, n'am înregistra-o. Infârșit, las să vadă și Popovici ce va să zică a încasa ocări dela marii patrioți, cari și pe Dr. V. Lucaciu, și pe Brote îl tacsaseră de „unealtă a colectivității“, las să simtă și el ce va să zică insulta daianistă. ce organul sibilian îi administrea mai alaltă-eri.

Chestia e însă de princip.

Un princip mare, acela al solidarității între elementele pur naționaliste, trebuia să-l oprească, nainte cu patru ani, pe A. C. Popovici a tăbării cu atâta furie asupra colegilor săi de exil. Trebuia să-l facă a se gândi de zece ori până formulează o acuză, și încă ce gravă, la adresa unui Slavici, Brote și Albini, pe care noi ardelenii atât de aici cât și d'acasă, învetașem a-i iubi nu din scrisesele presei de aici, ci în urma faptelor lor românești d'acasă.

Dar nu, lui Popovici i-se păruse că în schimbul unei „legi electorale europenești“ Slavici vrea să-i abată dela calea lor de până acum pe frații din Ardeal. Brote i-se păruse — căci

n'a produs nici o dovadă — că e sturdzist și-i mână în brațele liberalilor pe toți cei d'acasă.

Sări deci în tabăra imaculată a d-lor Rațiu-Coroianu.

Acum însă, din incidentul discuției asupra rentei, îi descrie pe foștii săi tovarăși ca pe niște venali; arată că „Tribuna“ publică articole trimise dela București, ear pe dl Coroianu indeosebi ni-l înfățișează ca presintându-se la ministerul de interne, unde este fondul secret, sa ia prețul articolelor reproduși, din foaia sibiliană, de întreaga presă conservatoare.

Că a greșit, când a acuzat de trădare frații cari pentru neam au jertfit și au stat în temniță, nu mai încape îndoială.

Cum explică însă campania conservatoare, care având daraveri cu d-sa, se aruncă acum împotriva ardelenilor?

Sporirea elementului român. Pentru a scoate în evidență țaria elementului român „Pesti Napló“ (dela 17) reproduce din „Százados“ un arti ol al d-lui Iancsô Benedek scris asupra spiritului Românilor din Ardeal.

Beiese din acest studiu, că pe când la sfârșitul veacului XVII în Ardeal Români nu erau mai mulți ca 250.000, azi sunt aproape 3 milioane.

Pentru a învedera progresul chiar la orașe, susamintitul învetaș maghiar arată că Români au fost în:

	1733	1900
Cluj	50	2226
Sibiu	900	4581
Alba-Iulia	840	3426
Turda	850	2297
Sebeșul săsesc	1810	4178
Blaj	115	1661
Bistrița	350	2274

În trei sute de ani am sporit deci, după socoteală ungurească, că suntem de 18 ori mai mulți decât eram atunci, ear celelalte neamuri, în Ardeal, au dat îndărăt.

Și totuși vor să ne maghiarizeze?!

Șarlatanii demaseați. În numărul dela 17 c. „Alkotmány“ scrie un articol despre „chestia naționalităților“. Îți bate joc de cei ce sperie nația maghiară cu primejdia naționalităților. Îi demască pe acești șarlatanii politici, spunând că asta e numai o apucătură, parte pentru a produce diversiuți în opinia publică maghiară, parte pentru a ajunge la „merite patriotice“.

Zice într'un loc:

„Cu o înfăcșare patriotică, acuzăm naționalitățile pentru-că nu-și uită limba, cultura și trecutul național de azi pe mâne; li se aruncă apoi în față acuzarea că nu sunt de origine kazară (alusie la Ovrei kazarai din Galiția! Red.), ba sunt acușați și pentru progresul băncilor lor, progres posibil chiar pentru-că nu sunt de origine kazară; sunt acușați pentru zărele și pentru literatura lor. Apoi se aduc laude, oh, și încă ce laude, cavalerismului față de naționalitățile a guvernului liberal maghiar; se aduc laude articolului 44 al legii din 1868, care în ceea ce privește liberalismul, curtoasia, echitatea, dreptatea, dreptul și legalitatea, n'are păreche pe rotogolul pământului, dar' care are o singură scădere estetică: nu este aplicat!“...

Încep și publiciștii maghiari să prindă curagiu și să spună — adevărul!

În jurul autonomiei. Toată lumea știe despre sgomotul imens și injuriile incualificabile ce ni s'au aruncat din partea celor rămași în jurul d-lui Rațiu, când cu publicarea în ziarul nostru a seriei de articole „Puncte de orientare“. Trădători! — eată cuvântul ce ni se arunca, deși în toată seria de articoli era vorba numai dacă n'ar fi folositor partidului național român să schimbe unele și altele privitoare la tactica luptei noastre naționale.

Și mai proaspătă e campania ce dl Rațiu și al săi a dus-o contra noastră când cu alegerea de episcop. Eram amenințați, în eploanele ziarului d-lor Coroianu și Rațiu, cu aplicarea, asupra-ne, legii lui Lynch! Pentru-că, vezi Doamne, radicalissimi de la Sibiu, nu vor să audă de nici o apropiere cu Ungurii, ci ei sunt pentru lupta nemiluită!

Se pare însă că acum au lăsat-o ceva mai domol și încep a discuta mai fără insulte cu cei cari nu împărtășesc părerile lor.

Astfel „Telegraful Român“ apreciând în numărul din urmă, la primul loc, vorbirea prim-ministrului Széll rostită în chestia naționalităților, vine la concluziunea, că dacă guvernul lui Széll ar executa legea naționalităților; dacă ar introduce în justiție și administrație limba română; dacă ar ușura drumul și ar înlesni calea spre a intra în parlament: „Postolatul cu autonomia Ardealului ar rămânând o dogmă învechită a unor politicieni, cari ne-ar da privilegiu unor generali fără armată“.

La acestea „Tribuna“ (de la 17 c.) se mărginește să răspundă:

„Trebuie să regretăm, că autorul articolului se supune unui rol nu prea frumos de a intra în tocmești cu guvernul maghiar și de a-i spune, că dacă face lucrul cutare scapă de fantoma — autonomiei transilvane. Și mai mult regretăm însă, că bagatelizează atât de mult cel mai esențial punct din programul nostru național, despre care bine știe, că e programul întregului partid național al Românilor din această țeară. Făcând deocamdată aceste constatări, pentru-că va trebui să mai revenim“.

Revenind în numărul de la 18 c., contrafrații sibieni scriu p'un ton atât de domol, că dacă așa vor discuta în toate, ear nu numai față de directorul „Albinei“, se poate spera că d'odată cu fostul director, a dispărut din redacția lor și chipul de discuție violentă și agresivă ce în trecut a provocat atâta ceartă.

Pentru Iancu.

Procesul dela Baia - de - Criș.

(Raport special).

Devisele false „legea, dreptul și dreptatea“, ale d-lui Széll au dat naștere unei noue specii de prigonire politică pentru naționalități. — aflând de bine, ca sub coaja procedurii nouș penale să palmuiescă în mod cât se poate de unguresc ori-ce simț de dreptate și adevăr.

Pertractarea procesului pentru „cununa lui Iancu“, în toate fazele ei, a dovedit în mod eclatant apucătură perfidă, până-acum neobișnuite și puse la cale chiar de guvernul țării.

Sau ce să însemne atentatul în contra legii, de care s'a folosit reprezentantul puterii de stat, când pune sub acuză pe delegații tinerimei române sub pretextul că ar fi comis delict „în contra religiei“, și în urmă se adeverește că e numai o fantomă isvorită din gogorița ideii de stat unitar maghiar!

A fost numai o apucătură din partea d-lui Szöll, ca din nou să poată insulta în mod indirect și barbar memoria eroului Iancu...

Las să vorbească momentele procesului senzational în felul său.

Pertractarea.

Inceputul e la 9 oare. Sunt de față toți acușaii: Coriolan Steer, Ioan Scurtu și George Novacovici și apărătorii lor Teodor Pap din Baia-de-Criș, Dr. Ștefan Pop din Arad și Francisc Hossu Longin din Deva. Publicul românesc din Baia-de-Criș și g'ur a dovedit o interesare deosebită față de proces și s'a prezentat în număr frumos, dame și domni. Reprezentantul justiției e Bigner Iossef, ear al acusei Mogall Károly.

După ce s'a luat naționalul acușaiilor și după ce încredințatul de procuror în mod neobișnuit într-o procedură penală cetește numai numărul actului de acușă, acușaii George Novacovici și Ioan Scurtu sunt rugați să părăsească sala; se începe procedura de dovedire.

Judecătorul întreabă pe acușatul Steer: Știi cu ce ești acușat?

Acușatul: Fiind-că însăși sentența acusei ce 'mi s'a înmanat e foarte enigmatică, cer să 'mi se spună.

Judecătorul cetește acușă.

Judecătorul: E adevărat că d-ta și cei doi colegi ai d-tale în 31 Dec. st. n. 1899 ați fost la mormântul lui Iancu?

Acușatul: Da, așa e.

Judecătorul: Cu ce intenție ați fost la mormânt?

Acușatul: Ca în numele tinerimei române universitare, să îndeplinim un act de pietate față de memoria figurei mărețe a lui Avram Iancu.

Fiind apoi întrebat ca să spună cum s'a întâmplat lucrul, spune pe loc toate.

Acum e chemat în sală acușatul Novacovici.

Judecătorul: Știi cu ce ești acușat?

Acușatul: Răspunde tot aceeași ca și Steer.

Judecătorul: Ce ai vorbit la mormânt?

Acușatul: Ceea-ce poate să vorbească un Român la mormântul celui mai mare erou al său. Altcum e aici „Tribuna” în care 'mi s'a publicat vorbirea. Dacă dorești, pot să o ceteșc cu plăcere.

Judecătorul: Mă rog, să o cetești.

Acușatul cetește vorbirea și o și subscie.

Judecătorul: Ce ați cântat la mormânt?

Acușatul: Desteaptă-te Române.

Judecătorul: L'au mai cântat și alții?

Acușatul: Da, deși nu cu vocea, dar în sufletul lor.

Fiind chemat acum în sală acușatul Scurtu, la întrebările puse de mai înainte, răspunde tot aceeași ca anteriorii; referitor la manifestația din biserică, acușatul predă toate momentele.

Judecătorul: E drept că ai vorbit fără învoirea preotului Tisu?

Acușatul: Ba din contră cu învoirea lui prealabilă am vorbit.

Judecătorul: Ce ai vorbit?

Acușatul: Am reînprospătat poporul în figura eroică a lui Iancu. Se provoacă la Nrul „Tribunei” în care a apărut vorbirea și asemenea o subscie.

Urmează fasonarea martorilor: Ioan Tisu, preot, Romul Iurca, învățător și altor cinci țărani!

Cu toți povestesc conform adevărului prezentat și de acușaii cele întâmplate și la întrebările judecătorului, că vorbirea din biserică n'a produs turburare și nu s'au scandalizat de ea, toți martorii au răspuns că a fost cea mai mare liniște și vorbirea au ascultat-o cu dragoste și plăcere. Preotul Tisu cu bărbăție respinge bănuiala, ca și cum nu s'ar fi ținut vorbirea cu învoirea lui,—deci s'a demascat pe deplin mișelia și perfidia.

Cu încheierea procedurii de dovedire, încredințatul de procuror își predă acușă foarte confusă; la temă n'a vorbit nimic; s'a folosit simplaminte numai de cuvintele actului de acușă pe care l'a căpătat din Deva; însă, ca totuși să zică ceva, a învinuit pe acușaii, ca au stricat și nimicit buna înțelegere dintre Români și Ungurii din Baia-de-Criș. Ear ca să mai zică și ceva senzational, a dat sfaturi, anume că dacă cununa era împodobită cu tricolor maghiar atunci nu li se întâmpla acușaiilor nimic.

Fiind provocați acușaii să-și predea observările referitor la acușă, acușatul Steer, fiind-că el în fapt n'a comis nimic referitor la § 181 și 174, și nu poate deci din punct de vedere juridic să fie considerat numai ca complice,—cu toate acestea cere ca și el în aceeași măsură să fie pedepsit ca cei doi colegi ai lui.

Scurtu cere, că dacă virtutea e considerată de justiția maghiară, de păcat și vice versa, atunci să i-se aplice pedeapsa cea mai mare.

Judecătorul de mai multe ori a detras cuvântul dela acușat.

Urmează pladoarele apărătorilor, cari nu numai că zdrobesc total acușă, dar arată în termeni aspri și condamnatii pentru justiția maghiară mișelia prin care s'a pus la cale acest proces, neîntemeiat și ridicol în fazele lui.

După toate acestea, judecătorul se retrage și în timp de un sfert de ceas aduce sentența (știm că sentența deja înainte a fost făcută și poate chiar și dresată din loc mai de sus), prin care acușaii,—câte unul—s'au aflat de vinovați pe baza §-lor 174 și 36, și sunt pedepsiți cu 6 săptămâni temniță ordinară și 150 coroane amendă, ori 10 zile temniță.

Deci se vede că acușă „delict în contra religiei” a căzut și au rămas numai cei 2 §-fi pentru că s'a preamărit Iancu și i'a depus cununa cu tricolor român pe mormântul lui. Motivul e, că Iancu ar fi

infidel față de statul maghiar (?). Nu e ridicol?

Acușaii, în drumul reînvoierii, au fost parțași de mari ovași în Brad din partea damelor române, li-s'au predat și buchete.

NB. Dar să nu uit: reînvoierii se acușaii în societate cu multe dame române din Baia-de-Criș, în frunte cu avocatul Hossu, s'au oprit la mormântul lui Iancu și au presărat flori pe mormânt, ear mormântul era păzit de 10 gendarmi.

Di avocat Hossu a rostit un Tatăl nostru la mormânt, și spre drumul spre Brad acușaii au fost urmăriți de o căruță cu 4 gendarmi. La toate manifestațiunile au fost de față mulți țărani.

Războiul buro-englez.

Dacă peste tot se poate da crezământ știrilor ce peste Londra sosesc de pe câmpul războiului atunci o schimbare s'ar fi produs deja în purtarea războiului din Sudul-Africe.

Cu data 17 Februarie n. se telegrafează din Londra, că după un raport trimis acolo din partea lordului Roberts, generalul French a raportat în aceeași zi dimineața următoarele:

„Am alungat pe Buri cu totul din partea sudică a orașului Kimberley; apoi din Alexanders fontein până la Olifantsfontein și acum mă prepar să le ocup local. Am cucerit tabăra Burilor împreună cu munițiunea și cu articolii lor de hrană. Toată pierderea Englezilor este vr'o 20 oameni (?). În Kimberley toate și toți sunt bine.”

Față cu această știre însă eată ce se telegrafează din Bruxella cu data 18 Februarie n.:

Dr. Leyds, reprezentantul diplomatic al Transvaalului a trimis o notă la raportorii ziarelor, în care spune, că nu se poate da crezământ știrilor despre învingerea Englezilor. Deja acel fapt în sine e peste putință că el ar fi alungat pe generalul bur Cronje din tabăra lui puternică și sigură.”

O nouă învingere a Burilor.

Cu data 18 l. c. n. se raportează din Naauw-Port (câmpul de luptă la sud, lângă Arundel):

„O luptă înversunată s'a petrecut între armata engleză și între o trupă a Burilor, compusă din 4000 oameni. O trupă de dragoni Yleskilin a fost

impresurată de 500 Buri, dar a scăpat din mâinile acestora.

Însă o companie a escadronului de cavalerie din Walesul-nou-sudic a părăsit de tot rēu.

„Aceasta asemenea a fost impresurată de Buri, cari au măcelărit o companie de cavalerie din Walesul-nou-sudic a părăsit de tot rēu. N'a scăpat dintr'însă un singur om, nici d'ntre ofițeri, și nici d'ntre feciori.

„Englezii și-au trimis înapoi trupele pe la Arundel, și tunurile engleze afară de unul, care a fost nimicit și au fost din nou transportate la Arundel, altmintrelea ar fi căzut în mâinile Burilor. Numărul celor căzuți d'ntre Englezii nu este încă cunoscut.”

SOLUȚIUNEA RENTEI.

Chipul soluțiunii acestei chestiuni e moral pentru-că:

a) Capitalul nu s'a dat de-a dreptul proprietarului adevărat, adică bisericii, ci principiului juridic „suum cuique”.

b) Cu timpul administrația centrală gurească poate să întrebuițeze venitul stul capital spre coruperea unor oameni mai slabi de tger, — cari după vreme vor ajunge în fruntea Eforiei școalelor mănăstii din Brașov — Auri sacra famel găsește totdeauna jertfe, pe care le ghibe!

Dar chipul soluțiunii nu e nici pentru-că atât după legile ungurești (naționalității lor), cât și după dreptul sau tutul organic al Mitropoliei românești orientale din Ungaria și Transilvania, o chestiuni atîngătoare de bisericile și de școlile Românilor, Statul unguresc este de a le regula prin Mitropolit, ca șef al bisericii. Nici un ordin, nici o adresă, nici o dispozițiune față de biserică sau față de școli, Ministerul nu le poate comunica decât interesat, decât prin Mitropolit, sau prin consistoriul acestuia, precum nici școlile și bisericile n'au să se puie direct în relație cu guvernul unguresc, decât numai prin Mitropolit. Aceste sunt relațiile de drept public în Austro Ungaria! Eforia bisericească dela Brașov, după statutul organic, mai prin Mitropolie își poate ridica ajutoarele sale, și nu direct dela guvernul unguresc. Dacă o face, și o va face, atunci eforia Eforie cu Sibiu în cap, fac prima spărit în fortăreața până azi inexpugnabilă a Brașovului românesc, fortăreața ridicată de neșteritorul Șaguna. Autonomia bisericească mănăstii gr.-or. din Sibiu e atinsă. Prin cuiu străin se bate în biserică Românilor Videant consules!!

Imoralitatea și ilegalitatea actului recunoaște indirecte și venerabilul din Brașov când zice în scrisoarea D-sale:

— „Dacă ne-am afla într-o țară, care dreptul și legea e respectată, fir-

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI.”

PRIETENIE.

Am crezut în prietenie
Și ce mult m'am înșelat,
Și 'n cumplita mea durere
Calde lacrimi am vărsat.

Și 'ntr'o mică lăcrămioară
Care e de mult uscată,
Zace pentru totdeauna
Prietenia îngropată.

Maria Cioban.

EA SCRIE.

Din limba germană după Max de Weissenthurn,
trad. de: Iuliana Nasticiu.
(Urmare.)

„Pe cumnată-ta au măritat-o foarte tinere cu un bărbat bătrân și depravat, pe care desigur nu l'a iubit; după cum am înțeles, dânsa era primită cu brațele deschise în toate saloanele, toți se bucurau, pentru că apărea mai în tot locul, singură

fără scut bărbătesc, poate că în ascuns dau din umeri și clătinau capul, că își lasă bărbatul bolnav acasă și singură, ca un flutur sbura de colo până colo; dar nu s'a aflat nici un amic adevărat, care să-și spună tinerii temei adevărul, fără încurgiur, ear dânsa, urma a-și juca rolul acesta mai departe.

Contele de Brügge — bărbatul ei — murî; tinera văduvă părea a fi cuprinsă, de o melancolie și se retrase cu totul din viața socială. Poate că aceasta a fost momentul, când din lipsa de alte distrageri, a căzut în histeria de scris — și ea scria. Fiind însă crescută în obiceiuri aristocratice, care e de părere că „a lucra” e rușine — nu posedă curagiul de a pași în lume sub numele propriu spre a da productul penel ei sub critica specialistilor și a lumii culte, cel mult exprimând rugarea: „Nu mă criticați prea aspru, — voesc numai a-mi scurta oarele neocupate, sau să alung demonii ce mă torturează, — voesc prin lucru, a-mi scăpa sufletul de antipatia de care este cuprins!”

Nu, — la toate acestea nu s'a cugătat tinera văduvă; o contesă de Brügge nu poate și nu-și permis să spună că lucră ca și alți muritori fie chiar și numai cu scopul ca să-și aline vre-o durere ce îi roade

inima sau poate numai de a umple golă tatea, viața unei dame de salon. — Unei contese de Brügge nu-și este permis „a lucra”, dar a-și lua refugiul la măguliri și minciuni, aceasta o poate face fără nici o mustrare de cuget.

Da, — contesa de Brügge, și-a angajat dar' o camerieră sërmană, aceasta nu avea numai datorința a cânta, a cefi etc., nu — mai trebuia să-și împrumute și numele — și sub acest nume scrie văduva aristocrată novelele ei. Ca scriitoare știe să-și ascundă numele și se numește simplu ca Dame d'honneur-Helena Limbach. În aceasta, eu vîd numai o impertinență.

Ea crede că Helena Limbach poate să-și expună numele fără nici o genare, ba ce e și mai mult, că poate a se expune cu tot farmecul aparenței pentru — stăpâna sa; care de fel nu se îndoiește a aduce pe tinera fată în contact cu „elementele de jos” pe cari ea ca aristocrată trebuie să le încungiere; chiar și eu, ca redactor am avut de multe ori ocaziune a conveni cu d-șoara Helena; din întâmplare, am aflat, că sub pseudonimul „Helena Limbach”, este ascuns nobilul nume al contesei de Brügge, se poate că chiar unele

exprimări din partea D-șoarei He'ena n'au făcut să-și ureșc întru atâta cumnata.

„Cine are curagiul de a lucra, ea să aibă și curagiul de a recunoaște ac — se poate însă, că voește a se mă — cu pene străine, — și nu se folosește mai de numele, — ci și de cugă altora.

Se înțelege că toate acestea nu le spune Antonietei așa frane, pentru că cugeta că vcesc a ataca caracterul serei-sale. Trebuie deci, a mă mulțumi nîndu-și, că din principiu și în general displac femeile cari scriu, ceea ce în nici nu e departe de adevăr. Fă-mi plăcerea, de a influența asupra Antonie ca să mă cruțe cu proiectele ei de a torie, dacă nu voește a-mi strica plăcerea de a petrece în casa voastră!”

— „Veți fi mulțumit cu mine, redă Rudolf de Werden așezându-și amical pe umărul lui Henric „noi ne-am înțeles atîția ani și nici acum nu voiu permite să samene cineva între noi sîmînta mîtegerii, fie aceea chiar și cumnata mea în contra căreia ești fără nici un mîșcaș de iritat, — deci încă odată îți pro-

capitalul trebuia dat de-a dreptul proprietarului, bisericii autonome... Înțelepciunea că de cererile drepte și legale ale administratorilor de peste munți guvernul și organele administrative urgușite, nu vor să se seamă; dar aci nu Români cel asupriți „soții” din cadrele legilor pozitive” unirești, ci guvernul Regatului independent al României tratat cu guvernul Ungariei. Și ceret guvern putea să ceară ca chestia să se rezolve conform dreptului și legilor existente în Ungaria, și dacă guvernul pu-ternicului Imperiu vecin nu vroia, atunci Efo- și școlile dela Brașov nu perea, cum s-au perit nici pe timpul când nu li s'a servit această datorie. S'ar fi mulțumit ocamdată că li s'a recunoscut dreptul la partea Ungurilor.

Și dacă chipul soluțiunii nu e nici moral, nici legal, urmează dela sine că nu e nici național pentru Români de peste Carpați.

„România Jună”.

CUGETĂRI

Lacrimile sunt câte odată surisul ex-prim al iubirii.

Stendhal.

Proba unei afecțiuni curate este o lacrimă.

Byron.

Plăcerea este acordul de armonie ce rezultă din combinațiunea sufletului și a corpului.

Mantegazz.

NOUȚĂ

Arad, 19 Februarie 1900.

Monarhul în Budapesta. Majestatea Sa Monarhul de câte-va zile pe-rece în Budapesta, unde — după-cum am spus deja — va sta trei săptămâni și în acest timp va da audiențe în fiecare Luni și Joi a săptămânii.

Parastas în Caransebeș. Sâmbăta trecută s'a săvârșit în biserica sântului Ioan din Caransebeș un solemn parastas pentru fecitului Episcop al Caransebeșului Ioan Popanu. Actul divin a fost celebrat de preoțimea locală în frunte cu P. O. D. Proto-presbiter. La acest act de pietate a luat parte P. S. S. D. Episcop diocesan Nicolae Popa, apoi membrii Ven. Consistoriu în frunte cu P. C. S. D. Archimandrit Filaret Muta, corpul profesional și elevii institutului pedagogic-teologic diocesan, oficianții comunității de avere și alți stimștori ai fecitului Episcop.

cu toate că prin aceasta nimicesc cea mai mare dorință a soției mele. Poate știți, că peste câteva zile, iela ne va cerceta, deci vă recomand ca în acel timp să ne cerceteți mai rar, ceea-ce o poți face sub pretextul că ești foarte ocupat. Cu Antonieta însă voia vorbi încă azi; cunosc prea bine înflința mea asupra ei, de aceea te asigur că din partea ei nu vei mai fi supărat cu vre-o rugare sau cu vre-un plan secret! Dar' acum — să privim tema aceasta de rezoluție!

Sună și clopoțelul de ameză, toți s'adunară la masă, unde din cauză că și copii erau prezenți — nu se mai putea discuta teme de caracter mai intim. În-dată după masă, Henric trebui să plece în orașul din apropiere, fiind stilit la aceasta din cauza, că se angajase a scrie într'un jurnal critice teatrale, deci era stilit a cerceta toate premierile.

(Va urma.)

Iubileul primarului Salacz Gyula. Sâmbăta după ameză s'au întrunit în localitățile camerii de comerț, fruntașii orașului pentru a se sfătui în ce chip să se sërbeze iubileul de 25 ani de când dl Salacz Gyula este primar al Aradului.

S'a ales o comisie care să întocmească un proiect amănunțit. S'a decis însă depunerea din partea orașului, a unei sume de 10.000 coroane ca fond, precum s'a decis și aranjarea unui mare banchet.

Miseria în Bacăa. Ziarul unguresc „Bácskai Hírlap” zilele acestea a publicat stiri îngrozitoare despre miseria poporațiunii din comitatul Bacăa. E un lucru aproape de necrezut, că o mare parte din locuitorii „țării Bacăa”, odinioară atât de bogată și vestită, emigrează din țară în grupe tot mai mari. Emigrează mai ales urmașii familiilor nemțești, cari se așezaseră acolo pe la începutul secolului și se întorc earăși în patria străbună. Sunt la marginea prăpației chiar și locuitorii de ai acelor comune cari treceau odată de cele mai bogate în comitat. Așa de pildă, din comuna Kis-Kér șezeci de familii au fugit deja până acum din fața miseriei și acum încă mulți alții sunt gata să plece și să caute altă patrie mai bună. În această schimbare spre rău a împregiurării își are partea sa mare și criza lucrărilor de clădiri și canalisare din Budapesta. Cele vr'o 50-60 fabrici de cărămidă din hotarul Apatin într'alți ani puteau să dea de lucru la miș de muncitori. Acum însă toți proprietarii de fabrici se jăluiesc, că materialul zace nevândut prin magazii și sunt silniți a sista ori-ce lucrare în fabrică, și astfel muncitorii acestora sunt xpuși miseriei. Oameni mai generoși își dau, ce-i drept, silința să le ajute în marea lor miserie, dar asta nici pe departe nu ajunge. *Miseria e atât de generală că e peste puțină a o înătura.* Erezii unui anume Balint Fernbach au dăruit publicului o casă întregă ca asil pe seama săracilor. Încă anul trecut ar fi trebuit să se lea casa destinațiunii sale, aceasta însă nici până azi nu s'a întâmplat. (De ce? asta nu se spune. Red. „Trib. Pop.”) Sunt lucruri foarte triste acestea, dar tot-odată și părți caracteristice pentru actualele stări de lucruri. Atrageți — încheie numita foaie — atențiunea autorităților competente asupra acestora, ca să facă tot ce se poate pentru alinarea acestei miserie generale, ca nu cumva comitatul să-și peardă cele mai bune puteri de muncă.

Da, însă „autoritățile competente” au și acum alte lucruri de împlinit să reglementeze și să prigonească mai departe naționalitățile în toate nisuințele lor juste.

„România Jună” din Viena va da anul acesta în ziua de 2 Martie, sub protectoratul dlui N. Dumba, o petrecere cu dans. Venitul e în favorul fondului alumneului soc. ac. „România Jună”.

Serată literară—musicală în Cluj. Ni se trimite la redacție invitare la serata literară musicală, împreună cu dans aranjată de tinerimea univ. română din Cluj ce se va ține în 27 Februarie n. 1900, în sala „Hotelului Central” din Cluj Pentru tinerime: Comitetul aranjator. Începutul la 8 ore seara. Prețul de intrare de familie 5 coroane, de persoană 2 coroane. Venitul este destinat pentru ajutoarea stud. univ. lipsiți de mijloace. — Ofertele marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. Contribuțiile binevoitoare se vor adresa dlui Lulian Pop, stud. jur. Kolozsvár, Belmagyar u. 19 szám.

Viriliștii români din reprezentanța orașului Sibiu pro 1900 sunt: Fondul seminarului „Andreian”, reprezentat prin Dr. N. Olariu, avocat; „Fondul general administrativ” al Consist. archidieceșan, reprezentat prin Pantaleoa Lucaș, căpitan c. și reg. în pens, asesor-cassar; Parteni Cosma, directorul „Albina”; „Albina”, institut de credit, repres. prin Dr. Nic. Vecerdea, adv.; I. A. de Preda, adv.; „Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român”, repres. prin Dr. Ilie Beu, medic; Ioana Moldovan, văduvă de consilier c. r., reprezentată prin Dr. Amos

Frâncu, adv.; v. d. Elisaveta Bugarsky, soție de comerț, repres. prin Fr. Wagner, comerț, Dr. Oct. Russu, adv., „Fondul bisericii gr.-or. catedrale”, repres. prin Dr. Ilie Cristea, secr. cons., Alexandru Lebu, propr., Fundațiunea „Andronic”, repres. prin Dr. Eus. Roșca; suplenti: „Fondul Rudolfin al archid. gr.-or. Transilvane”, repres. prin Nicolae Ivan, as. cons.; Basiliu Pop de Harșan, adv. Din cei aleși în 1895: Zacharie Boiu, asesor cons.; Nicolae Cristea, asesor cons., din 1899 Demetriu Comșa, prof. seminarial. Din numărul de 16 funcționari magistrali — nici un Român; ear' din 215 viriliști 18 Români.

Banffyade. Câtă vreme a existat secțiunea naționalităților, aproape în fie care zi foile maghiare aveau știri de senzație despre Valahii Știrile acestea fac acum haz cititorilor organului banffyian, care și în numărul de la 17 c. spărie pe Unguri cu vestea, că pe banii ce le rămân din rentă Valahii vor ridica o facultate de drept... Se pare însă că în presa maghiară nici chiar ziarele din provincie nu se mai lasă păcălite de marele inventator Jenzen-szky, căci știrea lui „Magyar Szó” trece neobservată.

Duel cu sffrăit neașteptat. Din comuna Romete se scrie, despre un duel unic în felul său în cronica duelurilor. Doi industriali fruntași de colo zilele acestea au avut un duel cu revolverul pentru o ceartă de la un bal. Amândoi adversarii au rămas nevulnerați; însă unul dintre martori, anume Berki Imre, a primit o rană de tot grea, împușcat fiind el, din întâmplare astfel, că glonțul i s'a înșfăpt într'un picior. Starea lui e îngrijitoare.

Istoria bisericii române în Ardeal. O carte foarte interesantă și prețioasă a apărut de curând la București și anume volumul al doilea din lucrarea intitulată: „Fragmente din istoria Românilor” de Eudoxiu baron de Hurmuzaki, care se publică sub auspiciile ministerului cultelor și instrucției publice și ale Academiei Române, în traducere, din limba germană, făcută de dl Ioan Slavici. Tomul acesta cuprinde istoria bisericii române din Ardeal și se ocupă în deosebi cu istoricul uniunii cu Roma, prezentând toate fazele prin care au trecut și condițiunile cu cari s'a făcut. Astăzi, când tendințele congresului pentru autonomia catolică sunt cunoscute, reîmprospătarea acestui istoric devine cât de interesantă.

Palatul femeilor la expoziția din Paris. — Acest palat va fi construit între turnul Eiffel și podul Iena, și va fi aranjat după un sistem adevărat francez. El va conține tot ce este de interes pentru o soție sau mamă, pentru o femeie din lumea mare și în general pentru toate femeile.

În el vor fi cofetării, restaurante, cabine pentru ceai, vitrine și galantare pentru toate articolele de toaletă, precum și birouri de cereri și oferte pentru femeile cari caută ocupațiuni.

Manual de comptabilitate dublă. A eșit de sub tipar și ni s'a trimis și nouă „Al doilea capitol din comptabilitatea dublă de I. C. Panțu, profesor în Brașov. Această nouă broșură conține: afacerile de credit cambial și afacerile de bancă. La creditul cambial s'a introdus o sfacere de patru luni, trecută în registrele principale și auxiliare după metoda numită francez, întocmai așa, după-cum se întrebunțează în practică, arătându-se încheierile lunare și încheierea anuală. La afacerile de bancă, după o împărțeață sistematică a afacerilor, s'a explicat scutul de cambii și rescomptul, afaceri cu monede, avansuri pe efecte publice (lombard), împrumuturi pe alte ga-giuri (marfă etc.) și depunerile spre fructificare. Explicările s'au făcut la singuraticele casuri și apoi s'au combinat la mică afaceri, cari durează trei și șase luni, arătându-se încheierea într'un Măstru tabelar și la urmă arătându-se trecețile, așa după-cum se întâmplă în practică, în registre

principale și auxiliare. Prețul este 2 coroane plus 10 bani porto. De vânzare în Brașov: la Tipografia „A. Mureșianu” și la librăria N. Ciurcu. În Sibiu: la librăria archidieceșană. — Atragem atențiunea publicului nostru, îndeosebi a celor ce se ocupă cu afaceri comerciale, precum și a membrilor din direcțiunile băncilor noastre și a funcționarilor acestora, asupra acestei lucrări de neapărată trebuință.

Cascada de smarald de la expoziția din 1900. Se știe că, în timpul expoziției, va fi pe câmpul lui Marte, în fața vechii galerii a mașinilor, un castel de apă cu o cascadă mai înaltă și mai impunătoare ca faimoasa cascadă din st. Cloud.

În această cascadă se vor vărșa 1200 litri de apă pe secundă; apa va fi în parte decorativă pentru castelul de apă și în parte întrebunțată la condensarea aburilor marilor mașini motorice.

Se studiază mijloacele de a face luminoase jocurile de apă, după felul cum au fost instalate fântânile luminoase cari au avut atâta succes la 1887.

Dar' a fost vorba de un plan și mai original, cu totul nou și care merită să fie menționat: realizarea „cascadelor de smarald”. Eată în ce constă ea. Există un produs chimic numit „fluoresceina”. O foarte mică cantitate de prav din această substanță e de ajuns să coloreze o masă enormă de apă și să-i dea o colorare de smarald vrednică de o mie și una nopți, precum și niște răsfringeri fluorescente uimitoare.

Unde iubilează mușterii? Firma Edmund, M a u t h n e r, furnisorul curței ces. și reg., prăvălie de semințe din Budapesta s'a serbat iubileul de 25 ani al existenței sale. După-cum se poate vedea din prețurile curente ale firmei, apărute în anul acesta cari servesc tot-odată publicului agricol și de un conducător de specialitate, — o mare parte a clientelei sale iubilează, ceea-ce dovedesc și sutele și miile de scrisori de recunoștință. E de mare însemnătate și numai de puțină importanță aceasta mai ales în un timp ca cel de față în care se inundează țeara cu semințe de trifoiuri americane și alte semințe de o calitate inferioară. Peste tot e în genero cunoscut că firma Mauthner e unica la care se poate adresa ori-care econom mai ales ca grădinar cu deplină încredere. De decenii aproape toate domeniile mari austro-ungare și bunurile, luțepând cu cel mai popular Archiduce cu Alțea Sa archiducele Iosif sunt binevăzute și toate comandașele se fac la numita firmă Mauthner.

Nu numai domenii de cele mari, dar' chiar și cea mai mare parte a economilor din patria noastră, precum și toți aceia, cari se ocupă cu cultura grădinaritului sunt mușterii permanenți ai firmei Edmund Mauthner, care se bucură în toate părțile de cel mai bun renume.

ULTIME ȘTIRI

Cu data 17 Februarie se telegrafează din Bruzella:

Vestea despre depresurarea orașului Kimberley n'a micșorat întru nimic credința lumii în învingerea și mai departe a Burilor. Dr. Leyds spune, că generalul Cronje numai din aceea pricină s'a retras, fiindcă dinsul e deplin sigur, că va bate pe Englezii într'o poziție mai bună.

Din Hamburg cu data 17 Februarie se telegrafează:

Știri din Londra spun, că în camera comunelor s'a răspândit vestea despre o nouă încercare a lui Buller să treacă peste riul Tugela.

Lorenzo Marquez, 17 Februarie. Generalul Buller a pornit un nou atac împotriva orașelului Waalkranz O luptă înverșunată se petrece între Buri și Englezii. Buri se ține foarte bine.

Loubet decorat de Sultanul.

Paris, 17 Februarie n. Azi i s'a predat în palatul Elisée presidentului Loubet insigniile ordinului Imtis. Reprezentanții diplomației ai Turciei au fost primiți cu onoruri militare. La acest act festiv au fost de față ministrul president Waldeck-Rousseau, ministrul de externe Delcassé și ambasadorul Constans.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.
Red. respons.: Ioan Russu Șirianu.

